

Turku
Åbo

TULETHAN KUUNTELEMAAN!

Fr Pirkko-Liisa Lehtosalo-Hilander

esitelmöi Turun yliopistossa

29. tammikuuta 1992 klo 18.00

Tilaisuus pidetään Turun yliopiston luentosalissa
numero 15, luonnontieteiden talo 1, 4. krs.

Kurala, Kylämäki

Varttinällä kehräämistä opetellaan torstaisin joulukuussa ja tammikuussa Kuralan Kyläseurassa. Tarkempaa aikaa voi tiedustella Hannele Köngäkseltä puh. 372 652.

ESIHISTORIAALLISEN KERAMIKAN VALMISTAMISEN PERUSKURSSI

Kurssipaikkana on Kuralan kylämäki ja ensimmäinen kokoontumiskerta
torstaina 6. helmikuuta 1992 klo 18.00.

Kurssiin kuuluu 8 kokoontumiskertaa, joista päätetään ensimmäisellä
kokoontumiskerralla, yhteensä 20 tuntia.

Osallistumismaksu on 100 mk: Kurssiin sisältyy: ohjaus, materiaalit,
työvälineet, valmistettujen astioiden ulkopoltto.

Kurssi järjestetään, mikäli vähintään viisi osallistujaa ilmoittautuu,
ilmoittautumiset numeroon 921-513 593 / Minna Sartes,
ilmoittautumisen voi jättää myös numeron puhelinvastajaan.

Kurssin ohjaaja on Minna Sartes, kurssi järjestetään yhteistyössä
Opintotoiminnan Keskusliiton kanssa.

Arkeologinen opintopiiri

Mynämäen
kansalaisopistossa

Laitilan-Pyhärannan
kansalaisopistossa

3.2	Muinaislinnat — entisajan puolustus- ja pakopaikat	10.2
	FK Ulla Lähdesmäki	
17.2	Ruumishautalöydöistä muinaispuvuksi	24.2
	FK Jaana Riihonen	
2.3.	Muinaisjäännösten suojelukäytäntö	9.3.
	FL Juhani Kostet	
16.3.	Arkeologiset kaivausmenetelmät	23.3.
	FK Teija Tiitinen	

Kaivausleiri on suunniteltu kesäkuun ensimmäisille viikoille ennen
juhannusta Laitilan Kodjalaan. Kaivauskohteena on Kodjalan
merovingiaikainen kalmisto, jota harrastaja-arkeologit tulisivat
kaivamaan museoviraston johdolla.

Kemiö
Kimito

Arkeologträff vid Kimito MBI

Amatörarkeologerna vid Kimito MBI träffades 21.11 för
att diskutera aktuella frågor inom Kimitobygdens forn-
tid samt aktuell arkeologi i allmänhet. En föreläsning
gällande årets inventering på Hitis planerades, samt en
kväll med temat marinarkologi. Kursledaren var arkeo-
log Henrik Asplund.

Hiittinen
Hitis

Harrastajien kaivausleiri Hiittisissä 1992

Kotiseututyön pohjoismaisenliiton jokavuotinen yhteis-
pohjoismainen kaivausleiri arkeologian harrastajille
järjestetään 27.7.-7.8.-92 Hiittisissä Turunmaan saar-
istossa. Tutkimuskohteena on viime kesänä todettu vii-
kinkiaikainen kalmisto, joka on ensimmäinen laatuun
Turunmaan saaristossa. Alustavien tietojen mukaan lei-
rille voi osallistua viikoksi. Majoitus on leirityyppi-
nen teltassa tai asuntovaunussa. Varsinaisen kaivaustyön
lisäksi osallistutaan saaristoarkeologiaan perehdyttä-
viin luentoihin ja retkiin.
Lisätietoa seuraa...

Utgrävningsläger för amatörer i Hitis 1992

Nordiska förbundet för hembygdsarbete håller i år sitt
nordiska utgrävningsläger för amatörarkeologer i Hitis
skärgård 27.7.-7.8. Utgrävningsobjektet är det vikinga-
tida gravfält som lokaliserades senaste sommar, och som
tillsvidare är unikt i Åbolands skärgård. Enligt preli-
minära uppgifter kan man delta i lägret en vecka. För-
utom det egentliga grävningsarbetet deltar man i före-
läsningar om skärgårdarkeologi samt utfärder.
Mer information följer...

Tiedotuslehtisen kokosi:
Informationsbladet sammanställdes av:
Arkeologinen työryhmä
Arkeologiska arbetsgruppen

Turun maakuntamuseon ystävät
Åbo landskapsmusei vänner r.y.

3/91

Naiset pitivät
LASI-
HELMISTÄ
jo viikinkiajalla

Viime hetken
joululahjavihje

Turku Abo

Katariinan kirkkomäki 1991

"Kauppiiaan hauta"

- kerätsimet (sakset)
- hioin
- (sirppi) viikate
- 4 punnusta
- pronssiset väkkiputk
- nahkapussissa

ME/91

Katariinan Kirkkomäen kaivaukset 1991

Turun (ent. Kaarinan) kirkon tuntumassa viime kesänä suoritettavat kaivaukset olivat tuloksetta. Koetutkimuksin tutkittiin n. 2000 m² ja varsinaisen kaivausalueenkin pinta-ala oli yli 1000 m². Ennakko-odotusten mukaisesti paljastui viikinki-ajan lepon ja ristiretkiajan hautoja, joita tutkittiin 16. Muutamissa haudoissa oli runsaasti koruja ja mm. tekstiilien jäännöksiä. Parhaiten säilyneet hautojen osat nostettiin ylös ehjinä, jotta ne myöhemmin voidaan tutkia laboratorio-olosuhteissa. Hautojen lisäksi paljastui ristiretkiajan asutuksesta ja todennäköisesti pronssin valannasta kertovia löydettyjä. Rautakauden saatua kuulua myös ne muinaispelto, jotka erottui kyntöjälkien perusteella. Keski- ja loppu-ajan löydöksiä oli niukasti. Historiallisen ajan rakenteista kiinnitti ensin huomiota tukikivellisiin pealunsiijoihin, joista toivottiin saatavan metodista kokemusta. Kirkkomäen kaivauksista järjestettävään esitelmätillaisuus keuhkatalvella ja kaivaukset jatkuvat vuonna 1992.

Katariinan kirkkomäki 1991

"Miehen hauta"

- sääriluut
- jalkojen päällä puuastia, jossa pronssilevykoristelu
- keuhkankärki (hopeakoristeinen)
- pronssisolki

ME/91

Lehtosalo-Hilander vt. professoriksi

Turun yliopiston arkeologian oppiaineen professori Unto Salo on jäänyt eläkkeelle 1.11. alkaen. Hänen odotetaan jatkavan tutkimusuransa Turun yliopiston piirissä emeritus professorina ja dosenttina. Vt. professoriksi 1.11.1991 alkaen on valittu FT Pirkko-Liisa Lehtosalo-Hilander.

Turun maakuntamuseon ystävät ry:n arkeologinen työryhmä toivottaa molemmille edellämmainituille mitä parhaita menestystä tulevaisuudessa.

Vähäjoen laakeen inventointi

Keskittynyt kolmeen pääkohteeseen. Ensimmäinen koetutkimuskohde oli Karsämäentie 15-21:n ja Tampereen radan välissä oleva alue, joka pohjoispäästään rajoittui aikaisemmin kaivettuihin Karsämän kalmiston osiin. Alueelta löytyipaikoin paksuja liikamaakerroksia, isoksia ja keramiikkaa. Tutkimuksissa saatiin viitteitä myös Karsämän kalmiston mahdollisesta jatkumisesta tutkitulle alueelle.

Toinen kohde oli Hankkismäki Maarian altaan lounaispuolella olevien peltöjen keskellä. Mäeltä oli aiemmin löytynyt runsaasti savitiivistettä, jonka perusteella mäellä oli arveltu olevan rautakautinen asuinpaikka. Koetutkimuksissa mäen päällä ja etelärinteellä havaittiin polttokenttäkiveä, josta löytyi palaneen luun lisäksi lähinnä viikinki- ja rautakautisten esineiden katkelmia. Muualta mäeltä löytyi edelleen runsaasti savitiivistettä ja isoksia, joten mäellä on jossain vaiheessa ollut mahdollisesti myös asuinpaikka.

Kolmas alue oli Vanhan Tampereentien ja Vähäjoen välin Farmoksen pohjoispuolella oleva alue, jolla sijaitsee Turun kaupungin lumenkaatopaikka. Lumenkaatopaikka tutkittiin kesällä 1990 löytyneiden irto löytöjen vuoksi ja nyt olivat vuorossa sen molemmilla puolilla olevat pellot. Tältä alueelta ei tullut 1990 eikä 1991 tutkimuksissa mitään varsinaiseen esihistorialliseen ihmisen toimintaan viittaavaa.

Nunnankadun alle

Rettigin palatsin ja Katedralskolanin välissä kaivettiin kaukolämpöputki. Kaivamistyötä valvottiin ja kaivannon tielle osuneet tiilimuurit ja holvit dokumentoitiin ennen niiden osittaista poiskaivamista. Kaivanto oli n. 130 cm leveä ja osittain jo ennestään kaivettu, joten paljon vanhaa maanalaista Turkua ei tuhoutunut. Paljastuneiden muurirakenteiden suunnat ovat nyt tiedossa ja ne voidaan ottaa huomioon uusien putkien vedettäessä tai tutkimuksia suunniteltaessa.

Myytävänä Tili salu

Våra rösggravar.

En inventeringsrapport från Pargas.
Sammanställd av Ragnar Nyberg (1985)

Voi tilata Leila Airikka-Drakelta
klo 9.00-11.00 puh. 352 555.

Kaarinan esihistorian opas (1991)

Oppaasta saa lisätietoja Kaarina-seura ry:n
sihteeriltä: Anja Aalto, puh. 434171.

MITÄ ON KASVIARKEOLOGIA

Kasvit ja kasvien jäänteet voivat kertoa ihmisen muinaisesta asutuksesta. Siitepölyanalyysien on jo kauan voitu hahmotella elinympäristöä, sen muuttumista ja maanviljelyn historiaa. Esihistoriallisista asutuskeroista löydetty siemenet, jyvä, puu ym. kasviainekset paljastavat hyvinkin tarkkoja yksityiskohtia ihmisen elinympäristöstä ja toimeentulotavoista. Mm. Ahvenanmaan ja Varsinais-Suomen muinaislinnojen ympärillä on tietyntyyppinen kasvisto, joka on säilynyt lähes sellaisenaan vuosisatoja.

Lounais-Suomessa suoritetuissa tutkimuksissa on todettu, että sikoangervon, ahdekauran, nurmilaukan, ketomauran tai ajurukhon nykylevinneisyys saattaa paljastaa muinaisia hauta- tai asuinpaikkoja. Koska kasvien luontainen leviämiskyky on huono ja niitä siitä huolimatta tavataan poikkeuksellisesti kasvupaikoissa, on ihmisen täytynyt vaikuttaa kasvupaikan valintaan.

Useimmiten kasvupaikat ovat olleet rautakauden loppupuolen asuinpaikkoja, mutta voivat olla peräisin jo varhaisemmalta rautakaudelta. Pronssikaudelta periytyvistä kasveista ei ole varmaa tietoa. Osa kasvupaikoista taas on rautakauden jälkeiseltä ajalta ja ne saattavat olla varsin nuoria.

Vaativan ja heikosti leviävän kasvilajiston vuosisataiseen säilymiseen muinaisilla asuinpaikoillaan on laiduntaminen todennäköisesti olennaisesti vaikuttanut. Karia on pitänyt poissa varjostavat ja leviämiskykyisemmät kasvit, kuten puiden taimet ja korkeat heinät, jotka muuten olisivat tukahduttaneet alkuperäiset kasvit. Laiduntamisen on täytynyt olla yhtäjaksoista, sillä jo muutaman vuoden laiduntamaton kausi saattaa tuhoata muinaisen kasvivyhdyskunnan. Hyvänä esimerkkinä Lounais-Suomessa ovat sikoangervokasvustojen katoaminen jokiversitörmiltä.

Lounaisen Suomen kasvillisuus on muita maamme osia rikkaampi. Ennen vuotta 1600 tulleita kasveja, nk. arkeofyyttejä eli muinaistulokkaita, on laskettu täällä olevan n. 150 ja Ahvenanmaalla n. 190. Inarin Lapissa niitä on enää vajaat parikymmentä. Niiden leviämiseen on ihmisen tavalla tai toisella vaikuttanut. Alkuperäisille kasvupaikoilleen on kuitenkin jäänyt vain pieni murtoosa. Kuinka moni muinaistulokkaista ilmaisee vielä tänä päivänä alkuperäisen tulokasvupaikkansa? Todennäköisesti vain harva sikoangervon tai ahdekauran kaltainen heikosti leviävä kasvi. Useimmat ovat levinneet luontoon kauas alkuperäisiltä asuinpaikoilta. Muinaistulokkaiden leviämisaikakohdat ovat useimpien lajien kohdalta selvittämättä.

